

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ХҮГУГЛАРЫ НАГГЫНДА ҮМУМИ БЭЖАННАМЭ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һүгугларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгугларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәријјәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуглары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријјәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә гаршы гијама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгугларынын ганунун һакимијјәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијини нәзәрә алараг,

халглар арасында меһрибан мүнасибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халгларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгугларына, инсан шәхсијјәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һүгуг бәрабәрлијинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјат шәраитинин јахшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дәвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгугларына вә әсас азадлыгларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгуг вә азадлыгларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијјәт кәсб етдијини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һүгуглары наггында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијјәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һүгуг вә азадлыгларә һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалг сәвијјәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халглары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халглары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјата кечирилмәсинә сәј кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халглар вә бүтүн дәвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуглары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгугларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнасибәтдә гардашлыг руһунда давраммалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкиндән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзијјәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгуг вә азадлыгларә малик олмалыдыр.

Бундан əlavə, həmin şəxsin mənsub olduđu əlkənin və ya ərazinin, həmin ərazinin müstəgil, gəjumluğ altynda olan, əzəidarəolunmağın və ya suverenliyi hər hansı şəkilə məhdudlaşmış olmasından asılı olmağarağ, siyasi, hüquqi və beynəlxalq statusundan asılı olaraq heç bir əry-səçkilik qoşulmamalıdır.

Маддә 3

Һәр бир шəхсин яшамағ, азадлығ və шəхси тохунулмазлығ һүгууу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлө və я асылы вəзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлығ və гул тичарəти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәјә və я гəддар, гејри-инсани və я онун лəјагəтини алчалдан мүнəсибəтə və чəзаја мəруз галмамалыdır.

Маддә 6

Һәр бир шəхс һарада олмасындан асылы олмағарағ əзүнүн һүгуу субъектлтилийинин танынмасы һүгууна маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бəрабəрдирләр və ганун тəрəфиндән бəрабəр мүдафиə һүгууна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бəјаннамəни позан һәр hansı əry-səçkilikдән və белə əry-səçkilijə һәр hansı чəһддән бəрабəр мүдафиə олунма һүгууна маликдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шəхс Конститусийанын və я ганунун она вердији һүгууларын позулмасы заманы сəлəһијјətли милли мəһкəмələr тəрəфиндән һүгууларынын бəрпа олунмасы һүгууна маликдир.

Маддә 9

Һеч ким əзбашына һəбсə, тутулмаја və я сүркүнə мəруз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шəхс онун һүгуу вə вəзифəлəринин тəјини вə она гаршы ирəли сүрүлмүш чинајət иттиһамынын əсəслылығынын мүəјјәнлəшдирилмəsi үчүн онун ишинин мүстəгил вə битəрəф мəһкəмэдə, там бəрабəрлик əсəсында, ашкарлығ вə əдалəтин бүтүн тəлəблəринин көзлəнилмəsi шəраитиндə бахылмасы һүгууна маликдир.

Маддә 11

1. Чинајət тəрəтмəкдə иттиһам олунан һәр бир шəхс күнаһы она мүдафиə үчүн бүтүн имканларын тəмин олундуђу ачығ мəһкəмə истинтагында гануни шəкилдə сүбүт олунанадəк күнаһсыз һесаб едилмəк һүгуна маликдир.

2. Һеч бир кəс милли ганунверичилик вə я бейнəlxалғ һүгууа əсəсən тəрəдилдији заман чинајət һесаб едилмəјән һэрəkəт вə я һэрəkəтсизлик үчүн чинајəтдə иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајəтин тəрəдилдији заман тəтбиг олуна билəчəк чəзадан даһа ағыры тəтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгугу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгугуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.
2. Бу һүгуг һәғигәтән дә гејри-сијаси чинајәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәғсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгугуна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олагаг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә көрә һеч бир мәһдудийјәт гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгугуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуглардан истифадә едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгугуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәқбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгугу вар.
2. Һеч ким өзбашына олагаг мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәқликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгуна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олага әгидәје малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јајмаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч јығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијага гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмаг һүгуна маликдир.
3. Халгын ирадәси игтидар һакимијәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгуу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мұтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијәтин үзвү кими социал мұдафиә һүгуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалг әмәкдашлығ јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујғун олага онун ләјагәтинин мұдафиәси вә шәхсијәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуғлара маликдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизлиқдән мұдафиә һүгуу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һағгы алмаг һүгуна маликдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мұдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгуна маликдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз социал марағларыны мұдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмаг һүгуу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мұтамади мәзунијәт һүгуу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кејим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллиқ, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгуна маликдир.

2. Аналыг вѣ ушагыг хусуи гаҗы вѣ жардым алмаг һугуна маликдирлѣр. һәм никаһ нѣтичѣсиндѣ һәм дѣ никаһдан кѣнар доғулмуш ушаглар еҗни сосиал мұдафиѣдѣн истифадѣ етмѣлидирлѣр.

Маддѣ 26

1. һѣр бир шѣхсин тѣһсил һугуу вар. Ѣн азы ибтидаи вѣ үмуми тѣһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тѣһсил ичбари олмалыдыр. һѣр кѣс техники вѣ пешѣ тѣһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тѣһсил дѣ һѣр кѣсин габилиҗѣти ѣсасында һамыҗа еҗни дѣрѣчѣдѣ мұҗѣссѣр олмалыдыр.

2. Тѣһсил инсан шѣхсиҗѣтинин там инкишафына вѣ инсан һугуглары вѣ ѣсас азадлыглара һѣрмѣтин артырылмасына јѣнѣлдилмѣлидир. Тѣһсил халглар, ирги вѣ дини группар арасында гаршылыгы анлашманын, дѣзүмлүлүҗүн вѣ достлуғун мѣһкѣмлѣндирилмѣсинѣ вѣ Бирлѣшмиш Миллѣтлѣрин сүлһү горума саһѣсиндѣ фѣалиҗѣтинѣ жардым етмѣлидир.

3. Валидеҗнлѣр ѣз азҗашлы ушагларынын тѣһсил нѣвүнү сечмѣкдѣ үстүнлүҗѣ маликдирлѣр.

Маддѣ 27

1. һѣр бир шѣхс чѣмиҗѣтин мѣдѣни һѣјатында сѣрбѣст иштирак етмѣк, инчѣсѣнѣтдѣн һѣзз алмаг, елми тѣрѣггидѣ иштирак етмѣк вѣ онун фаҗдасындан истифадѣ етмѣк һугуна маликдир.

2. һѣр бир шѣхс мұѣллифи олдуғу елми, ѣдѣби, вѣ инчѣсѣнѣт ѣсѣрлѣринин нѣтичѣсиндѣ меҗдана чыхан мадди вѣ мѣнѣви мѣнафелѣринин горунмасы һугуна маликдир.

Маддѣ 28

һѣр бир шѣхсин бу Бѣјаннамѣдѣ ѣкс олунмуш һугуг вѣ азадлыгларын там тѣмин олундуғу сосиал вѣ беҗнѣлхалг дүзүм һугуу вар.

Маддѣ 29

1. һѣр бир шѣхс јалныз онун азад вѣ там инкишафы мұмкүн олдуғу чѣмиҗѣт гаршысында вѣзифѣлѣр дашыҗыр.

2. Ѣз һугуг вѣ азадлыгларыны һѣјата кечирѣркѣн һѣр бир шѣхс јалныз елѣ мѣһдудиҗѣтлѣрѣ мѣруз гала билѣр ки, онлар ганун тѣрѣфиндѣн дикѣрлѣринин һугуг вѣ азадлыгларынын танынмасы вѣ һѣрмѣт олунмасынын тѣмин едилмѣси вѣ демократик чѣмиҗѣтин ѣхлагы, ичтимаи асаҗиш вѣ үмуми рифаһ тѣлѣблѣрини ѣдѣмѣк мѣгсѣдилѣ тѣјин едилмиш олсун.

3. Бу һугуг вѣ азадлыгларын һѣјата кечирилмѣси Бирлѣшмиш Миллѣтлѣр Тѣшкилатынын мѣгсѣд вѣ принциплѣринѣ зидд олмамалыдыр.

Маддѣ 30

Бу Бѣјаннамѣдѣ һѣч нѣ һѣр һансы дѣвлѣтѣ, шѣхслѣр группуна вѣ аҗры-аҗры шѣхслѣрѣ Бѣјаннамѣндѣ елан олунмуш һугуг вѣ азадлыгларын мѣһвинѣ јѣнѣлмиш һѣр һансы фѣалиҗѣтлѣ мѣшғул олмаг вѣ ја һѣр һансы һѣрѣкѣти тѣрѣтмѣк һугугунун верилмѣси кими тѣфсир олуна билмѣз.